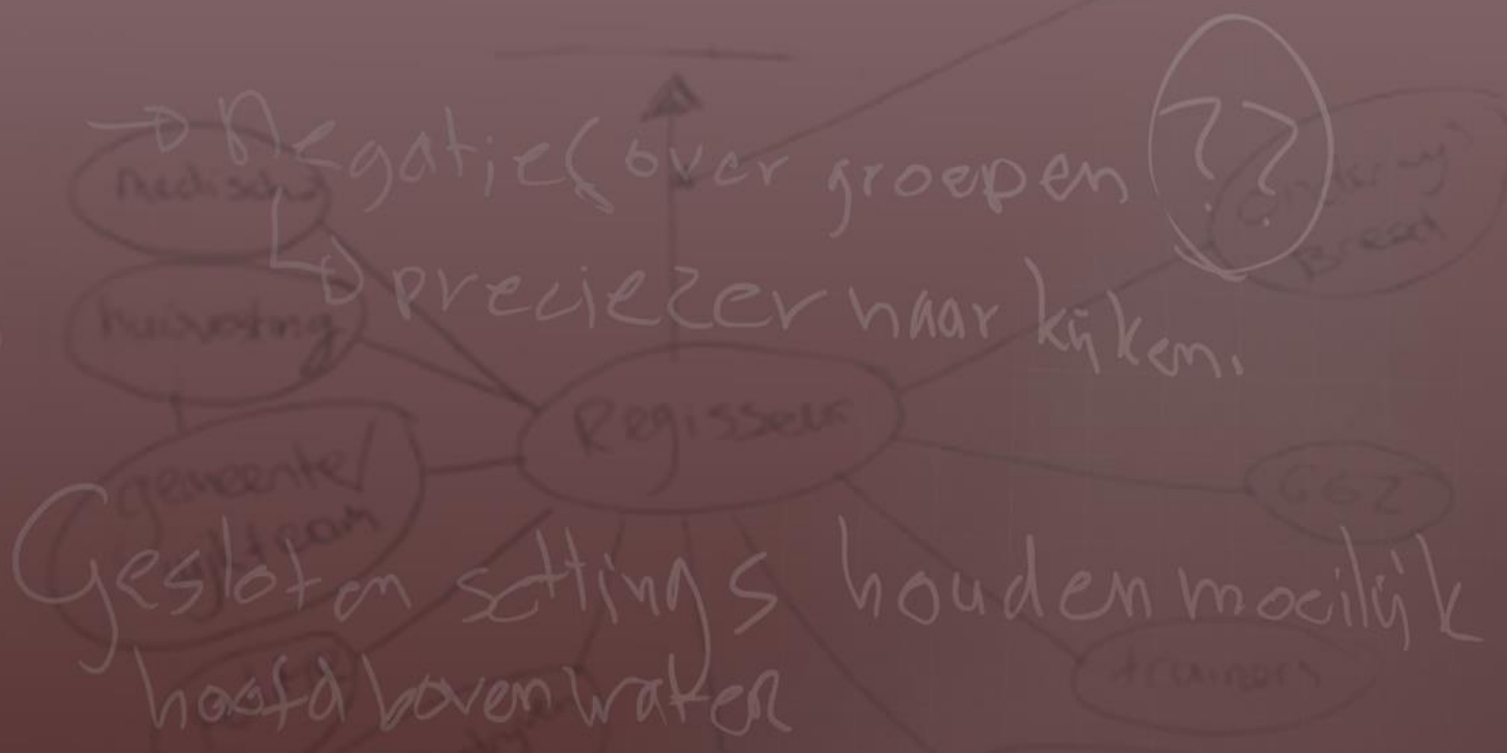

Toekomst vrijheidsbeneming jeugdige delinquenten

Realistisch, laag energie
discussie die we
belemmeringen we
Gemiste jongeren die recent een
hebben verlaten (kont ver

Zoveel mogelijk doorlopen
goed loopt:
→ benutten systeem

20 DAGEN TAFEL

PROBLEEM

- ANALYSEEREN: ZONDERE WILT NOOCH NIET
- BEDRIJVEN VAN OPLOSSING IS MOGELIJK
- REAGEREN VAN OPLOSSING VAN NIE PASSEND

OPLOSSING

- TAFEL
- FLEXIBILITEIT
- VOORZITTER
- MADE
- AFSTRAKEN

GEVOLGER

- PASSEND PERSPECTIEF OP LEVEN BUITEN DE JIJ

ACHTERGROND

...

gestoord
→ zorg

ingenerende ontv
pleiding

voor zichzelf
therming

Max 2 week
dettatie

5-10 jaar
ingenerende ontv
pleiding

ingenerende ontv
pleiding

voor zichzelf
therming

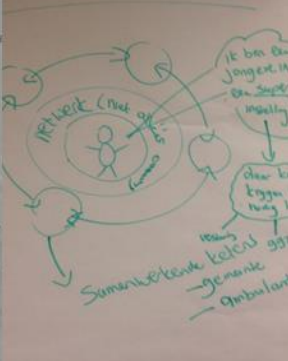
PROBLEEM

- VEILIGHEIDSGEDRAG VERHOUDT (NIE WEL IN TE KUNSTEN)
- ABEUTER OVERGANGEN
- LASTIG IN RESULT ANTICIPATIE

OPLOSSING

- ANALYSEEREN: ZONDERE WILT NOOCH NIET
- BEDRIJVEN VAN OPLOSSING IS MOGELIJK
- REAGEREN VAN OPLOSSING VAN NIE PASSEND

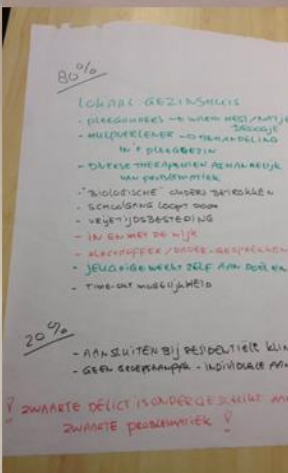
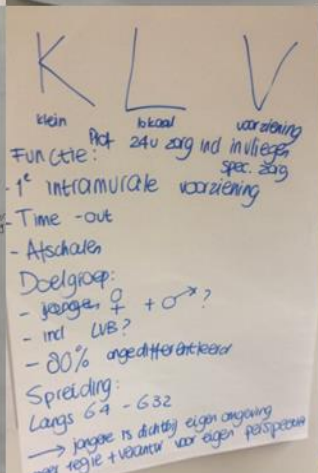
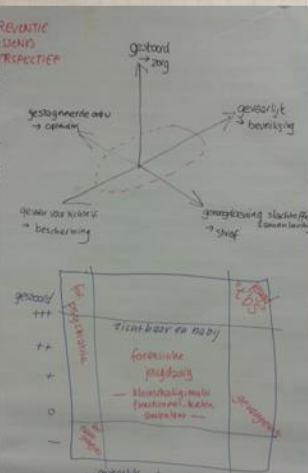
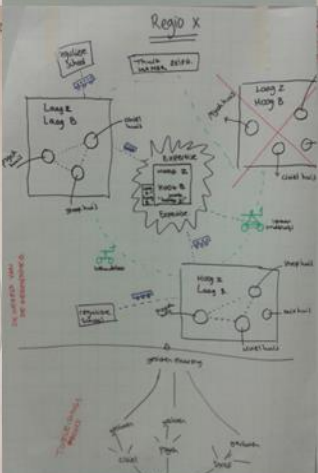
EXIBITSERING

T. Huis ± 5 97

BEVEILIGING

ZORG / BEHANDELING

Jongeren / ouders zijn mensen

van het probleem

Schermwerking stad / wijk / buur

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

probleem professionals problemen

Verminderen van de (extreme)

geslotenheid van de JIJ

wisselend risicoprofiel vraagt

niet altijd die gestatenheid

half-open naar gebsten

* JIJ (Sector) zelf

* andere instelling

SNELLER KUNNEN REAGEREN

(juridisch) op wisselende situatie

WIE BETROKKEN:

KR / OM

JR / vecla

JJ

GEHEENTE

HULPVERLEN: ACT-team

HULPVERLEN: ACT-team

HULPVERLEN: ACT-team

HULPVERLEN: ACT-team

HULPVERLEN: ACT-team

HULPVERLEN: ACT-team

HULPVERLEN: ACT-team

HULPVERLEN: ACT-team

HULPVERLEN: ACT-team

HULPVERLEN: ACT-team

HULPVERLEN: ACT-team

Oplossen alleen indien noodzakelijk

na beveiligingsniveau

wt. zorgbehoeft

Lokale opvang

- preventief → in kader van

- nazorg

die moet er komen

bestaanende kennis verhalen

dus meer variatie in opvang mogelijkheden

om zorg

Rondvraagwaarden

- omvang doet mee (vrijheid, jeugd, schuld)

- juist info verzamelen om die (vrijheid)

- komen die vragen die het mogelijk (vrijheid)

- signalen op → om te kijken (vrijheid)

- samen info verzamelen

2 Niet lokale opvang

(→ zwaardere gevallen

→ zorgvrijheid / zorgvrijheid

4 JIJ / JIJ

oplossing voor:

- Bureau / Bureau

- Bureau / Bureau

- Bureau / Bureau

- Bureau / Bureau

Herontwerp okv tbs matrix (omv)

→ leidt tot 1 landelijke voorzet

• regionale oplossingen

(n) gemeentelijke

Breed oplossing voor:

probleem

Voordelen: zorgcontinuïteit

daling aantal interveniënten

aansluiting met netwerk

Verantwoordelijk dat waar hy kan

(niet, jeugd, jeugd)

betrokken: rechter, gemeenten, Rijk

jeugd, etc.

Risico

Probleem

Schuld, schuld, schuld

Risico

Probleem

Schuld, schuld, schuld

Risico

Probleem

Schuld, schuld, schuld

Risico

Probleem

Schuld, schuld, schuld

Ontwikkelen clientprofiel

ontwikkelen individuele

behandelprogramma's → duidelijk

problemen

Varianten van vrijheidsbeperking

o.a. verscheidenheid aan meldingsprocedures

indiv. vrijheidsbeperking tot opsluiting

- Maatwerk

- Maatwerk

- Maatwerk

- Maatwerk

- Maatwerk

- Maatwerk

- Maatwerk

- Maatwerk

Strafrechtelijke aanpak in

civielrechtelijke

hulp

* eerder civielrechtelijk

hulp

* eerder civielrechtelijk

hulp

* eerder civielrechtelijk

hulp

* eerder civielrechtelijk

hulp

* eerder civielrechtelijk

hulp

* eerder civielrechtelijk

hulp

Achtergrond getuente

Nu

Reactie op delict vanuit pedagogie

Statis

Reactie op problemen van jongeren en

zijn context (delict, delict, delict)

(delict) functioneren, delict, delict

aanpak van het gezin mogelijk (delict)

? Traanen dat pedagogisch primair

ook dring is. = soft

ook dring is. = soft

ook dring is. = soft

ook dring is. = soft

ook dring is. = soft

ook dring is. = soft

PROBLEEM

Ontbreken van (niet)redelijke maatregelen

Voor LVB (n) 10* doelgroep

Dit betekent geen maatwerk mogelijk

zoals kunnen worden toegepast bij

individuele gevallen

Maak het zelf

Oplossing

Analogie aan ASR de ontbrekende laatste

10 uitgangspunt (delict, delict, delict)

Maak het zelf

Maak het zelf

Maak het zelf

Maak het zelf

Maak het zelf

PROBLEEM

Ontbreken van (niet)redelijke maatregelen

Voor LVB (n) 10* doelgroep

Dit betekent geen maatwerk mogelijk

zoals kunnen worden toegepast bij

individuele gevallen

Maak het zelf

Oplossing

Analogie aan ASR de ontbrekende laatste

10 uitgangspunt (delict, delict, delict)

Maak het zelf

Maak het zelf

Maak het zelf

Maak het zelf

Maak het zelf

Toekomst vrijheidsbeneming jeugdige delinquenten

Amsterdam, 27 mei 2015
Krijn van Beek en Henk Gossink

Policy Design Studio
KNAP Academie

Inhoudsopgave

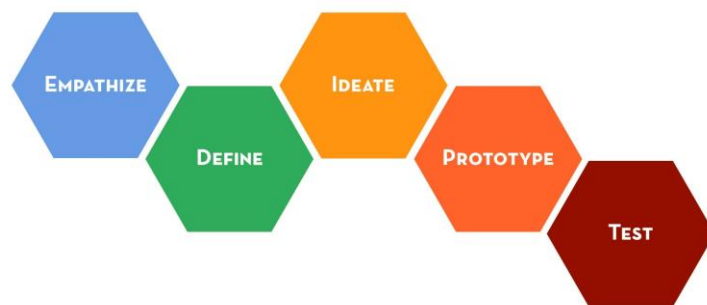
1	Inleiding.....	6
2	Een toekomstschets van vrijheidsbeneming jeugd	8
3	Urgentie van een nieuw ontwerp voor vrijheidsbeneming.....	10
4	Voor wie doen we het? Doelen, problematiek, dromen	12
5	Ideeën om dit te bereiken.....	14
6	Bouwstenen	24
7	Functioneel bouwen: de bouwstenen en het gebouw	32
	Bijlage 1: Reacties en aanvullingen van deelnemers	33
	Bijlage 2: Opzet van de avonden	36
	Bijlage 3: Achtergrond van de deelnemers aan de avonden	37

1 INLEIDING

Voor u ligt een schets van een toekomst voor de vrijheidsbeneming van jeugdige delinquenten. De schets bestaat uit een globaal eindbeeld en vier concrete bouwblokken die naar dat eindbeeld leiden. Beide zijn ontstaan tijdens zes avonden rond het thema toekomst vrijheidsbeneming jeugdige delinquenten.

Leeswijzer

Tijdens deze avonden hebben wij volgens de principes van de policy design studio gewerkt aan het ontwikkelen van nieuwe ideeën. Met dit document integreren wij de opbrengsten van deze avonden. Dat doen wij volgens dezelfde logica als de avonden. In paragraaf 2 geven wij een globale schets van de toekomst van vrijheidsbeneming, vervolgens gaan wij in

6

paragraaf 3 in op de urgentie van een nieuw ontwerp. Waarom is een nieuw ontwerp nodig en waarom nu? Een onmisbare stap in het ontwerp is het definiëren van de functie. Om die reden staan wij in paragraaf 4 stil bij het doel van de vrijheidsbeneming van justitiële jongeren en bij de dromen die de deelnemers aan de avonden voor de jongeren hebben uitgesproken.

De eerste oogst aan ideeën schetsen wij vervolgens in paragraaf 5. Deze oogst sluit aan bij de doelen en dromen. De functie van deze schets is vooral om de reikwijdte van de gewenste veranderingen en de bereidheid om over de grenzen van de eigen organisatie te werken aan een betere toekomst te tonen. Deze reikwijdte en bereidheid zijn beiden groot. De gewenste verbeterrichting is opvallend eenduidig.

De kunst is om deze verbeteringen concreet handen en voeten te geven. Dat doen wij in paragraaf 6: Bouwstenen. We brengen de uitgewerkte ideeën terug naar vier bouwstenen die dragers kunnen zijn van de gewenste verbetering. Deze vier bouwstenen zijn naar ons idee geschikt om in de praktijk te gaan testen.

In paragraaf 7 'functioneel bouwen: bouwstenen en het gebouw' gaan wij kort in op de samenhang tussen de paragrafen 3 tot en met 6: hoe grijpen doelen, dromen, ideeën en bouwstenen in elkaar? Wat is de functionele samenhang?

De bijlagen geven de nodige achtergrondinformatie over de bijeenkomsten en een kleine selectie van reacties die we van deelnemers kregen op deze tekst.

2 EEN TOEKOMSTSCHEETS VAN VRIJHEIDSBENEMING JEUGD

Een globaal beeld van de toekomst waar we naartoe kunnen werken, bestaat uit de volgende ingrediënten. In paragraaf 6 geven we bouwstenen en in paragraaf 7 een nadere uitwerking van het overall toekomstbeeld. Dit is de korte schets:

- 1) Een combinatie van één beveiligde centrale eenheid met een hoog beveiligingsniveau en een variatie aan stedelijke kleine tot zeer kleine eenheden. De lokale kleine tot zeer kleine eenheden kennen een proportioneel beveiligingsniveau en een semi open regime waarin jongere in beginsel naar school, stage, werk en sport kan gaan, maar wel onder behandeling en begeleiding staat. De centrale eenheid kent alle voorzieningen, specialismen en beveiliging die nodig zijn voor de groep jeugdigen met een hoogte zorg en beveiligingsbehoefte.
- 2) Een scanstraat waar bestaande diagnoses bij elkaar kunnen worden gebracht en snel aangevuld tot een totaalbeeld van problematiek, behandelbaarheid, veiligheidsrisico.
- 3) Om meer continuïteit in zorg te krijgen, krijgt elke jongere één hoofdbehandelaar die waar nodig specialistische collega's inhuurt. Er komt een eind aan het fenomeen regisseur – als die nodig is dan is de hoofdbehandelaar dat. De bedoeling is reductie van complexiteit. De centrale opdracht van de (hoofd)behandelaar is: datgene doen wat nodig is. Waar straf en civiel voor de jongere strikt gescheiden is, hoeft dit voor de behandelaars niet te gelden: behandelaars kunnen worden ingehuurd vanuit de justitiële organisatie en ook vanuit jeugdzorg en aanverwante organisaties.
- 4) Veroordelingen krijgen een 'outcome' karakter: behandeling duurt net zo lang totdat jongere zijn leven op de rit heeft. Dit moet niet verward worden met langer opsluiten, maar indien nodig intensiever behandelen. Dit kan intramuraal worden opgestart, maar m.n. extramurale uitvoering.
- 5) Herstel van de rechtsorde moet zichtbaar zijn. Voor slachtoffers moet duidelijker worden dat vrijheidsbeneming en de duur de maatschappelijke reactie is op het leed dat hen is aangedaan. De tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf staat ten dienst van de opvoeding en behandeling van de jongere.

8

Dit is het beeld waar we naartoe kunnen werken. Paragraaf 6 gaat dieper in op de vier grote bouwblokken, die de eerste stappen kunnen zijn op dit pad. De vier bouwblokken zijn:

- A. De scanstraat: waarin wij een logische lijn uitwerken van screening, via diagnose naar aanpak.
- B. De lokale eenheid met pedagogische grondslag: waarin wij een lokale voorziening uitwerken zo dicht mogelijk bij het leefsysteem van de jongere. Hierbij kan ook aangesloten worden bij jeugd voorzieningen zoals GGZ jeugd, jeugdzorg+ instellingen.

- C. De pool van behandelaars: waarin de meer gespecialiseerde professionele zorg voor jongeren op geïntegreerde wijze wordt vormgegeven, zodat professionals flexibeler kunnen inspelen op variatie in zorg- en beveiligingsbehoefte van de jongere.
- D. De landelijke voorziening: waarin jongeren met een zeer specifiek profiel specialistische zorg en beveiliging krijgen.

3 URGENTIE VAN EEN NIEUW ONTWERP VOOR VRIJHEIDSBENEMING

Als de ontwerpessies één ding hebben duidelijk gemaakt dan is het wel de enorme animo om de vrijheidsbeneming van justitiële jeugdigen te verbeteren. Dit, in het besef dat de huidige situatie al een enorme verbetering betekent ten opzichte van tien jaar geleden, die weer beter was dan twintig jaar geleden. Verder ontwikkelende kennis en kunde, maakt dat er nieuwe mogelijkheden voor verdere verbetering worden gezien en daarmee wil men ambitieus aan de slag.

Tussen 2 en 24 maart 2015 namen ruim 100 experts en stakeholders deel aan open bijeenkomsten om de ingrediënten van een herontwerp vrijheidsbeneming justitiële jeugd te ontwikkelen.

De urgentie om eens een keer helemaal opnieuw het geheel te doordenken werd op verschillende manieren naar voren gebracht. Onder meer werden genoemd m.b.t. de huidige inrichting/stelsel/vormgeving van de bestaande JJI voorzieningen:

1. De behoefte om (verder) te vernieuwen wordt door eenieder onderschreven.
2. De gecombineerde idealen van lokale spreiding en beschikbaarheid van alle specialismen in JJI's staat onder druk door gestaag dalende instroom.
3. De differentiatie in verblijfsduur maakt behandeling in bestaande JJI's complex.
4. Er zou meer differentiatie moeten komen in type voorzieningen om in te kunnen spelen op de verscheidenheid aan zorg- en beveiligingsbehoefte van de jeugdigen.
5. De beeldvorming rond bestaande JJI's strookt niet met de realiteit. Er zal moeten worden gewerkt aan nieuwe beeldvorming en aan passende verwachtingspatronen.
6. De partijen in de omgeving van de bestaande JJI's veranderen van aard en rol; met name de drie decentralisaties betekenen dat bestaande partners zich opnieuw oriënteren en organiseren en dat nieuwe partners zich aandienen;
7. Er is veel nieuw wetenschappelijk inzicht dat staat te trappelen om toepassing te vinden in de behandeling van justitiële jeugdigen;
8. Nederland is kampioen voorlopige hechtenis binnen Europa en met name waar het gaat om jongeren is het de vraag of dat wenselijk is.
9. Het recent geïntroduceerde adolescentenstrafrecht betekent een zich uitbreidende variatie binnen de populatie in de huidige JJI's.
10. De aanhoudingspercentages zijn met name voor jongeren verder gedaald en erg laag – het is mogelijk dat de behoefte aan capaciteit op enig moment weer gaat toenemen voor justitiële jeugdigen. Meer flexibiliteit in het systeem is dan ook gewenst.
11. Er is de afgelopen jaren veel ontwikkeld m.b.t. kwaliteit binnen de JJI's en er is een sterke behoefte om te behouden wat goed is.

Deze punten bepalen de urgentie om tot een nieuw ontwerp, een nieuw vergezicht te komen, in de overtuiging dat de zaken met nieuwe partners, nieuwe kennis en nieuwe vormen beter kunnen dan ze nu gaan. Tegelijk is er met al deze ambitie ook twijfel. Twijfel of de doelen van vrijheidsbeneming in de huidige praktijk wel behaald worden. Dat geldt bijvoorbeeld voor het succes van opvoeden achter hoge hekken. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor de mate waarin de samenleving dit als herstel van de rechtsorde herkent. Twijfel is er ook op een fundamenteeler niveau: de verschillende doelen van het (jeugd)strafrecht staan op gespannen voet met elkaar, de vraag is of je die wel allemaal kàn bereiken.

Doelen beter halen. Dat was de opdracht van de sessie waarin we elementen van een nieuw ontwerp verzamelden en dat is de ambitie van het navolgende voorstel. Beter betekent dan: vooruitgang boeken op elke dimensie afzonderlijk zonder verlies op een van de andere. Dergelijke Pareto-verbetering is wat we nastreven en waarop het navolgende ontwerp en de stappen die de komende tijd in deze richting gezet gaan worden, steeds beoordeeld moeten worden.

4 VOOR WIE DOEN WE HET? DOELEN, PROBLEMATIEK, DROMEN

4.1 Wat met jeugdstrafrecht wordt beoogd

De doelen van het jeugdstrafrecht zijn gegeven. Aan het begin van de avonden hebben wij kort met de deelnemers besproken wat met het jeugdstrafrecht wordt beoogd, waarbij wij vergelding hebben uitgewerkt in twee functies, herstel rechtsorde en rechtdoen aan slachtoffers. In kort bestek gaat het dan om vier doelstellingen, die, zoals hiervoor al opgemerkt, niet noodzakelijkerwijs in elkaars verlengde liggen.:

1. *Jongere opvoeden en perspectief bieden.* Bedacht moet steeds worden dat welke daden ze ook gepleegd hebben, het wel kinderen zijn. Ze zijn nog in de groei, nog in ontwikkeling. Daarom is er een orthopedagogische behandeling en aanpak nodig. Hier komt bij dat ze op enig moment weer actief deel gaan uitmaken van de samenleving en dan dus maar beter enige bagage kunnen hebben om te kunnen functioneren. Hierbij geldt ook nog dat er weinig dingen zo goed helpen als een toekomstperspectief tegen een verder afglijden in een criminele carrière. In jargon heet dit ‘protectieve factoren’ als tegenhanger van ‘risicofactoren’.
2. *Herstel rechtsorde.* Het gaat om jongeren die op soms ernstige wijze de wet hebben overtreden. Op de een of andere manier moet jeugdcorrectie aan het bredere publiek zichtbaar maken en (her)bevestigen dat dat niet kan. Hierbij kunnen we gelijk al opmerken dat noch straf noch vergelding per se dat effect hebben en tevens dat het geen uitgemaakte zaak is wat dat beoogde effect wel voortbrengt.
3. *Beschermen samenleving c.q. voorkomen recidive.* De samenleving verlangt dat het niet nog een keer gebeurt. Aan nieuwe slachtoffers en volgende benadeelden is het lastig uit te leggen als de eerdere vrijheidsbeneming niet dit effect heeft. Tegelijk is helder dat interventies die herhaling succesvol weten te voorkomen op relatief veel bijval kunnen rekenen.
4. *Rechtdoen aan slachtoffer(s).* Waar de doelstelling van herstel rechtsorde zich richt op de omstanders, richt deze doelstelling zich op de direct betrokkenen van het misdrijf: mensen die direct of indirect schade hebben geleden in welke vorm dan ook.

12

Uit de sessies kwam ook naar voren dat de periode van inbewaringstelling/inverzekeringstelling wordt benut voor het uitvoeren van onderzoek naar een delict en om een deugdelijk verloop van het strafproces mogelijk te maken. Het houdt de verdachte jongere beschikbaar voor strafrechtelijk onderzoek, voorkomt vluchten en voorkomt eventuele verstoring van bewijsmateriaal, beïnvloeding van getuigen en wat we verder op dit gebied nog kunnen bedenken. Het is tegelijk wel zaak de vrijheidsbeneming van jeugdige verdachten zo zorgvuldig mogelijk in te vullen. Van een traumatische ervaring wordt de jeugdige niet beter, terwijl er tegelijkertijd allerlei aanknopingspunten kunnen ontstaan voor behandeling en begeleiding – we zullen hier verderop in het voorstel nader op terugkomen.

4.2 Dromen voor jongeren die een (ernstig) delict hebben gepleegd

De droom die we koesteren voor de meest problematische jongeren in onze samenleving is eerst en vooral dat zij zelfredzame burgers zullen worden. Huisje, boompje, beestje. Dat zij in de toekomst een zinvolle bijdrage leveren aan onze samenleving en vooral: daar zelf ook tevreden mee zijn.

“Ik gun ze veel minder hulpverleners, zoveel mogelijk beperken tot één.”

Het gaat vaak om jongeren die veel hebben meegemaakt in hun leven, daar mogen we echt wel extra aandacht in steken. Jongeren moeten er beter uitkomen dan zij erin gaan. De kunst is precies die ingreep in hun leven te plegen die nodig is en waarvan jongeren zelf als ze over 20 jaar terugkijken, zullen zeggen: “het was niet leuk, maar het is wel mijn redding geweest”. Wat je ook gedaan hebt als jeugdige: als ingrijpen nodig is, dan grijpt de samenleving in op een manier die op jou is toegespitst. Opdat je een tweede kans krijgt op een betekenisvolle plek in de maatschappij, die past bij hetgeen jij kan en aankan. En opdat de jongere vertrouwen ontwikkelt in zichzelf.

Het primaire aangrijpingspunt is om bestaande patronen bij de jongere te doorbreken en zijn gedrag zo snel mogelijk te normaliseren. De jongere moet allereerst meer controle krijgen over het eigen probleemgedrag.

Dat een jongere voor zichzelf een passend toekomst perspectief ontwikkelt – passend zowel bij hemzelf als bij de samenleving – betekent ook een andere oriëntatie van de professionals die hem begeleiden en van zo’n beetje alle andere ingrediënten van ‘het systeem’: kijkend vanuit de jongere zelf in plaats van vanuit de hulpsystemen.

5 IDEEËN OM DIT TE BEREIKEN

In dit hoofdstuk proberen we zo dicht mogelijk aan te sluiten bij de ideeën die naar voren werden gebracht in de ontwerp sessies. Pas in het volgende hoofdstuk gaan we meer focus en richting aanbrengen, hoewel tegelijkertijd ook hier in de baaierd van ideeën zich al wel een duidelijke oriëntatie aftekent. Maar hier gaat het er juist om de veelheid en variatie vast te houden, opdat daar later uit geput kan worden bij eventuele volgende stappen om de dromen en doelen van de voorgaande paragrafen dichterbij te realiseren.

We hebben een lichte ordening aangebracht, maar zoals we zullen zien, grijpen de onderwerpen ook steeds weer in elkaar.

5.1 Intensiveer preventie

Het beste voor zowel samenleving als jongere voorkomen dat er straf en detentie moeten worden uitgedeeld, voorkomen dat jeugdigen überhaupt in criminaliteit verzeild raken. De indruk dat er op het gebied van preventie nog wel het nodige te winnen is. Bijvoorbeeld op de volgende aspecten:

1. Een groot percentage daders is zelf slachtoffer huiselijk geweld – begin met bestrijding daarvan.
2. Grijp in op *rootcauses*. Veel jeugdige daders geven aan dat het ze om het geld te doen was. Of armoede en schulden op hun beurt oorzaak of gevolg zijn, is de vraag. Maar er is wel verbetering te boeken door beter te kijken naar de triggers voor crimineel gedrag en de mogelijkheden daarop in te grijpen.
3. Stoornissen kunnen al heel vroeg gediagnosticeerd worden en kunnen misschien ook wel eerder in aanmerking komen voor structurele behandeling, waarmee latere ellende kan worden voorkomen.

14

5.2 Herstel de wereld van het slachtoffer

Excuus maken aan het slachtoffer of andere vormen van ‘herstelrecht’ zijn in Nederland nog in ontwikkeling. Voor jeugdige daders lijkt er een heilzame werking vanuit te gaan, al was het maar om meer inzicht krijgen in het eigen delict (‘leren van het delict’). Hier zou meer mee kunnen worden geëxperimenteerd, waarbij de groep LVB-ers niet op voorhand uitgesloten zou moeten worden.

Of dit type herstel of andere vormen van herstelbemiddeling ook voor het slachtoffer helend werkt, zou met meer aandacht onderzocht kunnen worden (wordt door het WODC al een start mee gemaakt). Dit geldt ook voor aanwijzingen dat slachtoffers baat zouden hebben bij een periode (6-8 weken) van opsluiting van de jeugdige dader.

Meer in het algemeen bestaat de indruk dat explicieter communiceren wat er precies met de dader wordt gedaan – behandeltraject – slachtoffers zou kunnen helpen nieuw vertrouwen in

hun omgeving te ontwikkelen, een gevoel te geven dat de samenleving serieus neemt wat hen is aangedaan en te laten dat er serieus gewerkt wordt herhaling te voorkomen. (zie ook 5.5)

5.3 Verbeter de diagnose

De indruk bestaat dat er veel te winnen valt door te investeren in de diagnoses van jongeren die een delict hebben gepleegd. De winst is zowel beter inzicht, snellere beschikbaarheid als een afname van dubbel werk. Voor de diagnoses zou het volgende moeten gelden:

1. Ze moeten zoveel mogelijk alle dimensies bevatten: medisch, psychologisch, neurologisch, middelengebruik en een structuurdiagnose. De structuurdiagnose richt zich op het sociale en verzorgings- en ondersteuningsnetwerk van de jongere en op onderwijs- werk- en verenigingsverbanden die al dan niet tot steun kunnen zijn in het correctie- en socialisatieproces. De analyse zou dus ook de ouders / opvoedingssituatie moeten omvatten.
2. Elke diagnostiek moet zoveel mogelijk voortbouwen op al gedane diagnoses en: het delen van diagnoses moet krachtig bevorderd worden, het herhalen van diagnostische tests krachtig ontmoedigd.
3. Het lijkt ongewenst dat in de eerste uren na arrestatie alleen de politie bij de verdachte mag – juist deze periode kan worden aangegrepen voor snelle diagnostiek en triage, met name ook waar het gaat om risicoanalyse.
4. Waar het gaat om privacy problemen bij het combineren van al gemaakte diagnoses, zou de rechter – afhankelijk van de ernst van het delict – bepaalde nader benoemde privacy-restricties kunnen opheffen.
5. Sneller beschikbaar: binnen 24 uur zouden alle bestaande diagnoses op tafel kunnen liggen, na een week zouden nieuwe diagnoses beschikbaar kunnen zijn en van uitgebreidere observatie zouden na maximaal 6-8 weken de resultaten beschikbaar moeten zijn.
6. Diagnoses zouden consequent handelingsgericht moeten zijn. De diagnose dat een jongere lijdt aan (bij wijze van voorbeeld) “ een schizo-affectieve stoornis en een achterstand in de sociaal/emotionele ontwikkeling” is wel een classificering, maar deze krijgt pas praktische betekenis voor de behandeling als ook omschreven is met welke situaties hij/zij moeite heeft, zodat na verloop van tijd kan worden bekeken of de behandeling daar al verbetering in brengt.

15

5.4 Behandeling op maat (i.p.v. telkens een beetje meer)

De combinatie van meer focus op diagnose en preventie, levert de mogelijkheid om gelijk een compleet arsenaal aan behandeling in te zetten. Dit wordt *matched care* genoemd. De bestaande praktijk is meer gedoseerd, dat wordt ook wel *stepped care* genoemd: steeds wordt een tandje bijgezet als het gedrag verder ontspoord is. De idee van *matched care* is om op basis van een volledige diagnose ook gelijk de volledig noodzakelijke behandeling in te zetten.

De benodigde behandeling zal vaak ook de gezins- en bredere sociale situatie omvatten. Multi Systeem Therapie (MST) en Multi Dimensionele Familie Therapie (MDFT) zijn voorbeelden van dergelijke behandelpraktijken van het hele systeem.

Onderdeel van een matched care aanpak zou ook kunnen zijn om beter te kijken naar de zwaarte van de problematiek en daarop in te grijpen in plaats van te wachten tot er ook een (zwaar) delict volgt dat een strafrechtelijke titel oplevert. Continuïteit van rechtspraak kan hierbij helpen. Uit een oogpunt van efficiency verdient het de voorkeur om bij de toedeling van zaken aan verschillende rechters, dezelfde jongere steeds aan één en dezelfde rechter toe te wijzen. Eenzelfde rechter zal het ook sneller opmerken als *stepped care* achter de feiten aanloopt.

5.5 Maak expliciet dat behandeling de sanctie is en dus niet vrijblijvend is

‘De rechter veroordeelt verdachte tot een behandeling (...). Deze behandeling geldt als straf in die zin dat de behandeling verplicht is en dat die duidelijk maakt dat de door verdachte gepleegde daden in onze samenleving onaanvaardbaar zijn. De behandeling is het antwoord van de gemeenschap om te bevestigen dat dit de regels zijn en dat we die zeer serieus nemen’.

Woorden van een dergelijke strekking zullen we vergeefs zoeken in rechtbankvonnissen. Het heeft zin bewust te gaan experimenteren met expliciet zichtbaar maken wat het antwoord is van de samenleving op overtreding van de wetten die we met elkaar hebben afgesproken. Die zichtbaarheid zou zowel het bredere publieke als de (omgeving van) slachtoffers moeten gelden.

16

In dit verband is het van belang het instrumentele karakter van het jeugdstrafrecht te benadrukken. Verbeter de aansluiting tussen gronden om sancties op te leggen en de doelstelling van de tenuitvoerlegging van de sanctie (Gronden in wetboek strafvordering, doelstelling beginselenwet JJI). In aanvulling hierop kan een sanctie ook andersoortige ingrediënten bevatten, zoals niet in verbinding staan met dagelijkse contacten, app, iPad, telefoon.

Rechter en OM: ook in de tenlastelegging en in het vonnis publiek maken hoe de combinatie van verplichte therapie, vrijheidsbeperking, herstelgesprekken, bevestigt dat het gepleegde in onze samenleving onaanvaardbaar is.

Ook bij alle zorg uitstralen: wat hier gebeurd is, kan echt niet en we gaan zorgen (!) dat het niet weer gebeurt.

5.6 Pool deskundige werknemers

Er zitten veel parallellen tussen de werelden van straf en civiel, tussen jeugdigen in jeugdzorg plus instellingen en JJI's. Civiel en strafrechtelijk geplaatste jeugdigen kampen vaak met dezelfde problematiek.. Binnen gesloten jeugdzorg zitten ook jongeren met een strafrechtelijke achtergrond. Soms is daar zelfs bewust voor gekozen.

De scheiding tussen straf- en civiel geplaatste jeugdigen hoeft echter niet te betekenen dat er ook een scheiding moet zitten tussen organisaties en/of tussen behandelaars. Integendeel, er lijken grote voordelen te kunnen worden gehaald door behandelaars en locaties te poolen. Jeugdigen wel fysiek gescheiden maar middelen zoals huisvesting, expertise, behandeling en kennis delen.

5.7 Variatie in zorg- en beveiliging zorgt voor differentiatie in vrijheidsbeneming

Opsluiten van jongeren is een zeer ingrijpende ervaring. De indruk bestaat dat een snelle risico-screening kan uitwijzen of het überhaupt wel nodig is. Vervolgens lijkt er een aantal minder invasieve alternatieven beschikbaar om:

- Een jongere uit zijn systeem te halen
- Een jongere beschikbaar te houden voor onderzoek
- Een jongere buiten een bepaalde omgeving te houden
- Een jongere tot rust te brengen
- Een jongere te begrenzen
- Etc.

Vaak lijkt het ook mogelijk om een jongere snel onder voorwaarden weer bepaalde zaken als school, werk en sport op te laten pakken.

De indruk bestaat dat veel jongeren te zwaar beveiligd zitten. Jongeren die geen gevaar zijn voor de samenleving, hoeven we niet op te sluiten in huidige JJI gebouwen met dito hekken.

17

De kosten hiervoor kunnen we omzetten naar een passend specialisme in de behandeling. Alternatieve vormen van passende beveiliging kunnen worden gevonden in huisarrest, enkelband of onder voorwaarden. Dit betekent ook dat jongeren onder voorwaarden naar school, werk of andere dagbesteding kunnen.

5.8 Consequent begrenzen

Verantwoord kansen geven op ontwikkeling en tegelijk grenzen aangeven en die grenzen consequent handhaven. Dat is wat deze jongeren nodig hebben. Soms is er te vaak herkansing na herkansing op rij waardoor jongeren het gevoel kunnen hebben dat het allemaal niet heel serieus is. Grenzen die consequent gehandhaafd worden, bieden ook veiligheid en structuur. Jongeren weten waar ze aan toe zijn.

5.9 Benut de periode van in verzekeringstelling

Over nut of schade van vrijheidsbeneming blijkt uiteenlopend gedacht te kunnen worden. Maar wel lijken er mogelijkheden te zijn om de vrijheidsbeneming constructiever in te zetten en dat begint al direct tijdens de eerste uren van hechtenis:

- Dat is het moment om afspraken te maken onder voorwaarden, om een diagnostisch onderzoek te starten en/of een behandeling in gang te zetten.
- Dat is het moment om ouders en andere netwerkpartners erbij te halen

5.10 Leg een uitkomst op, i.p.v. een inspanning

We zijn pas klaar als het perspectief is bereikt. Sancties moeten helpend zijn voor de jongere. Jongeren moeten er in ieder geval beter uitkomen, dan ze erin gingen. Dat zijn mooie ambities, enkele ideeën om dat te realiseren:

- Begin zitting: vragen aan de jongere: wat is jouw doel, wat wil je bereiken? Dat moet leiden tot uitspraak kinderrechter.
- Opleiding is zeer belangrijk item, dat zouden we ook als eis kunnen stellen: jongere mag pas weg met een diploma.
- Titel die ruimte biedt voor maatwerk, waar je ook gedragswetenschappelijke inzichten kunt benutten. Vergelding kan je niet vergeten. Slimmigheid is titel verzinnen die lange behandeling mogelijk maakt.
- Negatieve spiraal van contact met justitie ombuigen naar positieve spiraal, moment aangrijpen voor ombuigen.

5.11 Reset het systeem

Voor sommige jongeren genereert de vrijheidsbeneming een welkome 'reset' van hun leefsysteem.

Vrijheidsbeneming kan de 4 R-en bieden als de voorziening voldoet aan rust, reinheid, regelmaat en rekenschap bijbrengt. Niet achter tralies, maar ook niet thuis, een time out. We moeten een betere plek voor jongeren hebben dan de huidige politieopvang. Er moet iets tussen thuissituatie en JJI zijn (gat is nu te groot). Bijvoorbeeld kan gekeken worden naar de forensische zorg voor volwassenen; bijv. doorplaatsen naar een RIBW (Regionale Instelling voor Beschermd Wonen).

18

Aanpassen van terminologie. In plaats van detentie of vrijheidsbeneming zouden we het ook over 'time out' kunnen hebben. Detentie positief labelen.

Systeem reset en niet te lang mee wachten. Niet wachten tot het volledig uit de hand loopt. Iedereen had behoefte aan time out in het gezin; overgang van stepped care naar matched care.

5.12 Schakel de jongere zelf in

Verwezenlijking van de droom van een maatschappelijk acceptabele levensweg na ommekomst van hun correctie voor jongeren die een ernstig delict hebben gepleegd, begint met een zoektocht naar hun eigen motivatie en ambitie. Een paar handvatten:

- Met de jongere praten, in plaats van over de jongere. Professionals vinden het moeilijk om met jongeren te praten, maar moeten dat wel meer gaan doen.
- Levenslijn van jongeren leidend laten zijn voor de interventies. Een mens laat zich niet indelen langs jeugdinrichtingen, gesloten jeugdzorg, verslavingszorg en jeugdpsychiatrie (zie ook 5.22 over continuïteit)
- Als start van het traject de wens en motivatie van de jeugdige pakken.

- Als jongeren er in slagen hun onaangepastheid positief te labelen dan levert dat een ongelooflijke drive. De kracht van het onaangepaste kunnen we beter benutten.
- Wees nieuwsgierig naar jongeren en hun mogelijkheden; zij zijn meer dan een delict, meer dan hun gedrag. Overlevingsgedrag is vaak hun gedrag geworden, de kunst is daar doorheen te kijken.
- We zijn heel erg gericht op behandelen door specialisten, geef iedere jongere ook een individuele coach die hen kan blijven begeleiden en in hun kracht zetten.

In alle stappen moet expliciet de vraag zijn: *'is this in the best interest of the child'*? In Canada en Finland is deze regel in alle stappen voorgeschreven. Bekeken zou kunnen worden hoe dat daar geoperationaliseerd is.

De suggesties hiervoor gelden voor de meeste jongeren uit de doelgroep, maar niet voor alle. Er is een doorgewinterde, hardnekkige groep die echt bewust een criminele carrière nastreeft en die intelligent genoeg is om professionals om de tuin te leiden. Goede diagnose (zie 5.2) moet deze groep kunnen aanwijzen voor zeer gespecialiseerde behandeling door de beste professionals.

5.13 Werk meer individueel; doseer de groep

Een groep bij elkaar is moeilijk om in goede banen te leiden. Het is zaak andere vormen te gaan proberen:

- Veel behandeling kan/moet individueel. Bijvoorbeeld persoonsgerichte aanpak voor LVB, Individuele Traject Aanpak.
- kleinere groepen (max 4) werken beter

19

5.14 Creëer nieuwe relaties met onderwijs en werk

Veel van de jongeren waar het om gaat kampen met antisociaal gedrag en stoornissen. Dit kunnen we proberen te behandelen, maar we kunnen ze ook helpen eromheen te leven: minder behandeling en meer skills om maatschappelijke te functioneren. Dit kan helpen om ervaring opdoen met “gewaardeerd worden” en daarmee recidivekansen verlagen:

- Onderwijsinstanties (nu vaak zeer afhoudend) zouden extra beloond kunnen worden als ze erin slagen deze jongeren tot een diploma en baan te begeleiden.
- Zorg voor moeilijke gevallen expliciet mee laten nemen door onderwijsinspectie.
- Een individuele mentor of coach (vrijwilligers, eventueel in een groepje) kunnen jongeren helpen om toegang te krijgen tot onderwijs, stages en werk en kunnen ook helpen om stap voor stap verworven posities te behouden.

5.15 Schakel het netwerk rond de jongere in (of uit)

Het bestaande sociale netwerk van jongeren is een cruciale factor voor de kansen op succesvolle resocialisatie.

Ten eerste de nabijheid van ouders:

- Die zijn verantwoordelijk; moeten zij ook in de cel?
- Of veroordeeld worden tot bepaalde therapie of behandeling?
- Een Ronald Macdonald achtige voorziening zou een lichte vorm kunnen zijn om de medeverantwoordelijkheid van ouders/verzorgers te benutten.
- Leefsysteem centraal zetten (vgl. Canada). Maak dit ook verplicht; het moet geen keuze van de jongere zijn.

Ten tweede de *village*, steunende netwerken van burens, vereniging, gemeente, vrijwilligers:

- Zorg voor continuïteit in dit netwerk als jongere in JJI aankomt.
- Zorg voor continuïteit en groei van dit netwerk als jongere in detentie zit.
- Zorg voor continuïteit van dit netwerk als jongere uit detentie komt.
- Benut een trajectberaad als een jongere terugkomt in gemeente.
- Juist voor deze jongeren is het erg noodzakelijk dat er iemand is uit de 'normale wereld' (dus geen professional) die ze kunnen vertrouwen: mentor, coach, buddy.

Ten derde risiconetwerken uitschakelen:

- Ouders, familie, burens, vrienden kunnen evengoed ketens zijn tot criminele netwerken. De diagnose (zie 5.2) moet dit analyseren.
- Indien mogelijk: netwerk aanpakken en gezond maken
- Alternatief: in plaats van nabijheid juist afstand creëren en een nieuwe *village* voor de jongere organiseren. Zoek naar vervangende ouder, mogelijk pleegzorgouder. Vgl. ook forensische pleeggezinnen in Amsterdam.

20

5.16 Begeleid weer naar buiten

Het is zaak de periode binnen en buiten als één geheel zien, nadenken over periode daarna begint op de eerste dag binnen. Kijk naar beveiligingsbehoefte, kijk naar alternatieven. Inclusief ruimte voor faal- en succeservaringen. Voorkeur voor een geleidelijke overgang, met en zonder tralies. Dus locaties zonder tralies, maar wel met strak toezicht, bijvoorbeeld via nachtdetentie en elektronische detentie.

5.17 Maak behandeling in civielrechtelijk kader bestand tegen de 18e verjaardag

Door de invoering van het adolescentenstrafrecht kunnen jongvolwassen tot 23 jaar berecht worden via het jeugdstrafrecht. Hierbij is aangesloten bij de ontwikkelingsleeftijd van de betreffende jeugdige. Bij het civielrecht is de maximumleeftijd 18 jaar, waardoor allerlei continuïteitsproblemen blijven optreden.

Er zijn verschillende manieren om dit te overwinnen:

- Minderjarigengrens civielrecht ook optrekken naar 23. Wetenschappelijke inzichten laten zien dat de ontwikkeling van de hersenen pas rond die leeftijd een 'eindpunt' bereikt.

- Behandelen o.b.v. ontwikkelingsleeftijd, d.w.z. rechter stelt de 18^e verjaardag uit onder voorwaarden.

5.18 Organiseer continuïteit

“Professionals weten niet wat er om de hoek gebeurt (voor hun eigen schakeltje in de keten en erna)”.

“Je hebt een opleiding nodig om het veld te begrijpen; jongeren zijn daarin kansloos.”

De droom is dat jongeren niet steeds opnieuw het verhaal hoeven te vertellen, dat ze niet steeds van de ene naar de andere behandeling gaan, dat er niet steeds met ze geschoven wordt. Veel jongeren worden al begeleid of behandeld voor ze in conflict met de wet kwamen: continuïteit moet dus gelden als ze van buiten naar binnen komen, dan moet behouden blijven wat wel goed was. Continuïteit is ook vereist tijdens en na een correctieperiode. In het algemeen geldt: “hoe meer professionals ze tegenkomen, hoe minder ze – zowel afzonderlijk als gezamenlijk – kunnen betekenen voor een jongere “.

Er zijn vele manieren om continuïteit te organiseren, geen van alle gemakkelijk:

- Professionals aan jongere koppelen, niet aan instelling (zie 5.19).
- Veroordeling betekent geen onderbreking van bestaande therapie – misschien wel intensivering of aanvulling daarvan. (vgl. Mentalhealth courts in Finland en Canada gericht op probleem domeinen, niet gericht op welk ministerie.)
- Therapie alleen afsluiten als beoogde doelen zijn behaald (zie 5.9).
- Sommigen hebben hun leven lang steun nodig – dat niet steeds opnieuw ontdekken (zie 5.3).
- Professionals hoger opleiden zodat ze meer kunnen en er minder nodig zijn.
- Spiegel de casus: stel enkele casusambassadeurs aan die als vast onderdeel van de procedure spiegelsessies organiseren om ketenpartners te laten zien ‘wat er om de hoek gebeurt’ (opdat ze gaan zien of en hoe er met jongeren geschoven wordt en daar zelf oplossingen voor gaan verzinnen).
- Gemeente in sleutelrol (??)
- Proeftuin Leeuwarden: bij kortverblijf in beeld brengen wat er al is, doel is dat jongere weer bij de eigen hulpverlener terugkomt.

21

Continuïteitsproblemen zitten niet alleen binnen de justitie/zorg keten. Maar bijvoorbeeld ook bij het onderwijs. Zorgadvies team van basisschool moet eigenlijk mee kijken en extra aandacht organiseren bij overgang basisschool naar vervolgonderwijs.

Het lastige bij alle pogingen om continuïteit te organiseren, zijn de geldstromen. Alle betrokkenen volgen voortdurend de geldstromen in plaats van de jongere waar het om te doen is. Een oplossing hiervoor zou trajectfinanciering kunnen zijn. Als meer algemeen adagium zou kunnen gelden: “Financier de continuïteit”.

5.19 Benoem één hoofdbehandelaar

Eén van de manieren om meer continuïteit te organiseren (5.19) is de benoeming van één hoofdbehandelaar. Naar voorbeeld van de Amerikaanse 'Youth Probation Officer' die binnen de kaders van de rechtelijke uitspraak gemandateerd is om behandeling en correctie te doseren.

In het verlengde hiervan kan een aanzienlijke reductie van complexiteit worden nagestreefd. Ingewikkelde samenwerkingsverbanden zijn niet de oplossing om complexe problemen op te lossen. Als een paar mensen onder regie van de hoofdbehandelaar voor langere tijd gekoppeld zijn aan de jongere, dan kunnen:

- (casus) regisseurs afgeschaft worden die zelf nooit jongeren zien;
- overleggen afgeschaft worden die bestaan uit professionals die nooit jongeren spreken.

5.20 Organiseer flexibiliteit

Om fluctuerende capaciteit, zorg op maat en beveiliging op maat te kunnen organiseren, is een grote mate van flexibiliteit gewenst. In het bijzonder is het nodig in te kunnen spelen op een veranderende – verhardende – doelgroep. Nu vrijwel geen first offenders meer; met name 16 plus. NB flexibiliteit van de organisatie **en tegelijk** continuïteit van behandeling en van behandelaar. Enkele ideeën zijn:

- Vaste JJI capaciteit op 30% zetten, zorg daarmee voor grotere flexibelere schil.
- Expertise inkopen
- Behandeling in de samenleving (ambulant) en niet binnen JJI's
- Regionaal plaatsen inkopen, inbouwen flexibiliteit in je benodigde capaciteit.
- Verbinding en kruisbestuiving jeugdstrafrecht en jeugdbescherming (zie ook 5.6).
- Enkelband in gezinshuis.
- Meer in kunnen spelen op veranderende doelgroep – die is in sommige gevallen ook veel harder geworden.
- 1 a 3 JJI met hoogwaardige behandeling voor zware PIJ jongeren a la hele specialistische ziekenhuizen en daarnaast:
- kleinschalige voorzieningen (5 tot max 10), uitgaande van individuele jongeren. Daar moet je wel de deur op slot kunnen doen. Geen ernstige vluchtgevaarlijke criminelen. De bulk (kortverblijvers?) onderbrengen in eigen stad, onder auspiciën van de eigen nabije rechterlijke macht (en regionale politie, rvdK, etc), waar op dag 2 gestart kan worden, de eigen school huiswerk komt brengen, eigen niveau/interesse specifiek onderwijs. Te beschouwen als onderdeel van de grote keten die nog volgt als het ernstige problematiek betreft.
- Kleinschalige satellietjes, gekoppeld aan een grotere JJI: dependance, fasehuis voor nachtdetentiejongeren. Nachtsetting. Verbinding met JJI, met al haar expertise etc. Kleine aansturing; kleine inrichtingen.

5.21 Speciale aandacht voor LVB

- 1) Groep met een licht verstandelijke beperking (LVB). Dit is ongeveer 30% van de jji-doelgroep. Bij JJI Intermetzo zijn nu speciale LVB groepen ingericht. Maar het is duidelijk dat ook in andere JJI's LVB'ers aanwezig zijn.
- 2) Het zou goed zijn als een verkenning gestart wordt naar de groep LVB'ers zodat een gerichte aanpak verder ontwikkeld kan worden.

5.22 Speciale aandacht voor etnische groepen

- 3) Naast LVB groep zou ook nog specifiek gekeken kunnen worden naar Antilliaanse doelgroep: vertoont hardnekkig in de eigen (familie)cultuur verankerd crimineel gedrag.
- 4) Marokkaanse doelgroep: vertoont een specifiek Nederlands crimineel gedrag dat aparte analyse en aanpak vraagt. Gebruik o.a. de lessen van top 600 aanpak uit Amsterdam.

5.23 Speciale aandacht voor chronische problematiek

- 5) Jongeren met zodanige chronische problemen dat ze hun hele leven stut en steun nodig hebben om zich te kunnen handhaven.

6 BOUWSTENEN: DIT GAAN WE DOEN

Hoe kan bovenstaande oogst aan ideeën nu het beste worden omgezet in gerichte actie? Daartoe hebben wij in overleg met de klankbordgroep een viertal bouwstenen benoemd. Deze bouwstenen staan hieronder uitgewerkt. We benoemen steeds eerst kort het idee, vervolgens de toegevoegde waarde van de bouwsteen voor de justitiële jongeren en voor de toekomst van vrijheidsbeneming. Daarna schetsen wij de concrete aanpak en gaan in op de eerste stappen die nodig zijn om dit idee om te zetten in een concrete praktijk.

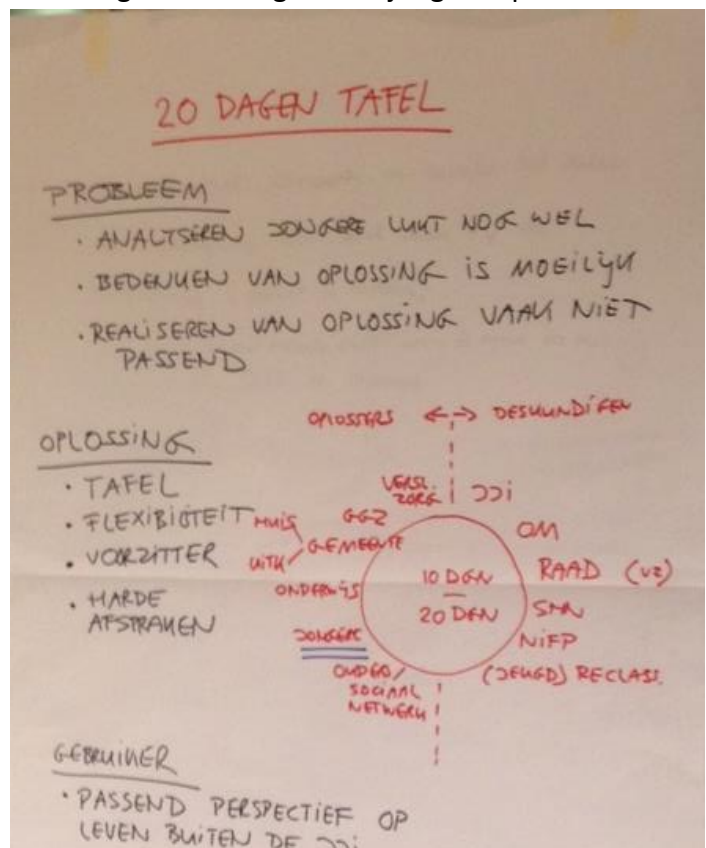
6.1 Bouwsteen 1: de scanstraat

Het idee

Het idee van de scanstraat is op verschillende manieren benoemd tijdens de avonden en heeft de volgende kenmerken. Na een delict wordt de diagnosestelling van de jongere op een professionele wijze opgepakt, zodat de uiteindelijke uitspraak passend is, perspectief biedt en kansrijk is in termen van de doelen van het jeugdstrafrecht. Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van beschikbare diagnoses, zodat de jongere niet steeds weer dezelfde diagnostische tests hoeft te ondergaan.

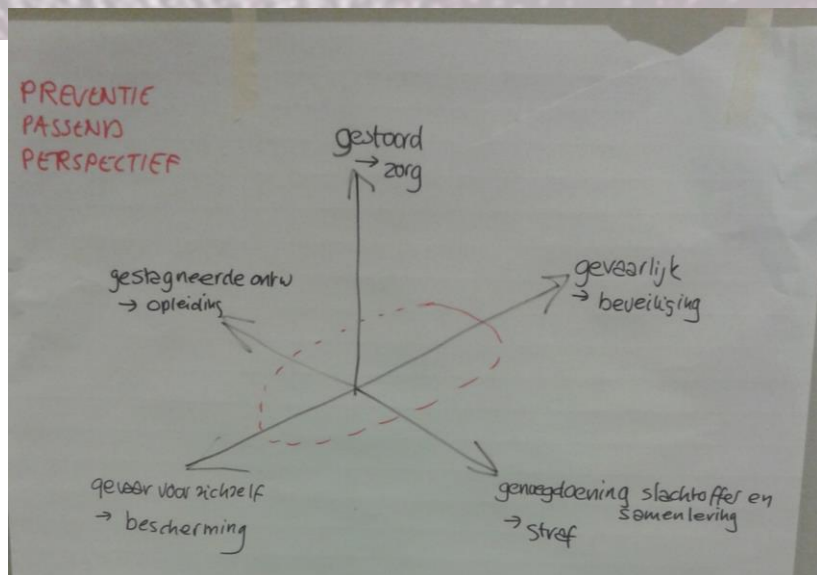
Toegevoegde waarde

De uitspraak zou soms verder kunnen strekken dan de ernst van het delict dat de jongere heeft gepleegd. De vraag wat er met de jongere aan de hand is, kan centraler komen te staan – niet als verzachtende omstandigheid, maar juist als titel voor behandeling en begeleiding. Een scanstraat is een manier om ervoor te zorgen dat de jongere in kwestie een veroordeling krijgt die past bij de ontwikkeling van de jongere.

Daarmee is een scanstraat een instrument om drie waardes te realiseren: de jongere krijgt de diagnose die nodig is om de juiste aanpak te kunnen vaststellen. De kinderrechter of officier van justitie krijgt systematisch informatie in handen die noodzakelijk is om in plaats van 'stepped care' uitspraken te doen die leiden tot 'matched care'.

In de derde plaats biedt de scanstraat de mogelijkheid om de jongere en het leefsysteem van de jongere bij de diagnose te betrekken. Met een mogelijke veroordeling in het verschiet is er 'drang' voor de jongere en zijn directe omgeving (waaronder ouders/ verzorgers) om de ontwikkeling van de jongere onder ogen te zien.

Aanpak

Tijdens één van de avonden is een aantal dimensies voor passendheid van de opgelegde maatregel geformuleerd:

1. Is de jongere gevaarlijk voor de samenleving? Welke beveiliging is nodig?
2. Is de jongere een gevaar voor zichzelf? Welke bescherming is nodig?
3. Is de ontwikkeling van de jongere gestagneerd? Welke opleiding past?
4. Welke genoegdoening naar de samenleving en het slachtoffer is gepast? Welke straf wordt opgelegd?
5. Waar in is de ontwikkeling van de jongere gestoord? Welke zorg heeft de jongere nodig?

25

Aansluitend op de vijfde dimensie van passendheid is op verschillende avonden gewezen op het leefsysteem van de jongere. Hieronder wordt het netwerk van gezin, vrienden, school en vrije tijdsbestedingen verstaan. Onder 'ouders meenemen' staan wij stil bij één van de elementen van dit leefsysteem. Het lijkt van belang om stil te staan bij mogelijkheden om ook voor ouders vormen van drang en ondersteuning te versterken.

Naast deze passendheid is op verschillende avonden stil gestaan bij *het perspectief*. De uitspraak naar aanleiding van het delict door de jongere zou moeten bijdragen aan één van de doelen van het jeugdstrafrecht, jongeren perspectief bieden. Daarvoor is het van belang te weten welk verschil de opgelegde maatregel moet gaan maken. Wat gebeurt er met deze jongere 'als hij zo doorgaat', welk perspectief motiveert de jongere om zijn gedragspatronen te gaan bijstellen?¹ Welke ondersteuning maakt de kans groter dat de jongere in die bijstelling slaagt.

¹ Waar 'hij' staat kan vanzelfsprekend ook 'zij' gelezen worden en vice versa.

Een derde element van de scanstraat zit in de betrokkenheid van de jongere zelf, in combinatie met de stok achter de deur die de kinderrechter kan bieden. Tijdens de avond in de Hartelborcht werd dit vormgegeven door middel van een 'voorwaardelijke schorsing'. Dat wil zeggen dat de jongere, samen met gezin, professionals en 'jeugdofficier', een aanpak ontwikkelt die de jongere 'op het rechte pad' brengt. De methodiek om deze aanpak te ontwikkelen kan worden ontleend aan de 'eigen kracht' methode. Vervolgens wordt de strafrechtelijke sanctie voorwaardelijk geschorst, zolang de jongere de ontwikkelde aanpak volledig uitvoert. Hiermee wordt voor langere tijd een stevige drang vormgegeven.

Stappen van idee naar praktijk

De eerste stap is om te kijken in welke fase van het strafproces de scanstraat ingericht wordt. Is dit al tijdens de fase van in verzekeringstelling of in de fase van inbewaringstelling.

Er zijn diverse initiatieven, praktijken en instrumenten om de diagnose van de jongere te verbeteren. Diverse partijen zijn nu in En voorbeeld hiervan is het LIJ en verschillende fases in het strafproces belast met de taak om inzicht te geven over problematiek van de jeugdigen. Een stap van idee naar praktijk is te verder te onderzoeken hoe deze partijen en hun taken zich in de scanstraat tot elkaar verhouden.

Een tweede stap is een helder onderscheid naar verschillende functies van de scan. Naast de kansen voor behandeling is er ook het beveiligingsrisico. Welk belang is er in termen van het onderzoek of bescherming van de omgeving? Sommige onderdelen zullen snel moeten gebeuren (inschatten risico voor het onderzoek), voor andere onderdelen is meer tijd (vaststellen meest kansrijke behandeling).

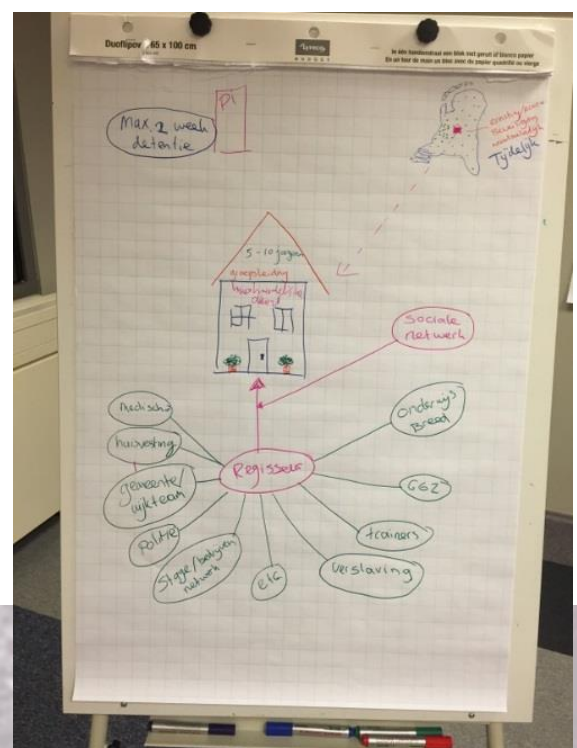
26

Een derde stap heeft betrekking op de huidige praktijk van diagnosticeren. Tijdens verschillende avonden kwam naar voren dat de jongere wordt gediagnosticeerd om andere redenen dan het verkrijgen van een goed actueel beeld van de jongere. Redenen kunnen bijvoorbeeld aansprakelijkheid, financiering en verkokering tussen organisaties. Om de scanstraat kans van slagen te geven, is het van belang hier goed zicht te krijgen op juridische en financiële prikkels.

6.2 Bouwsteen 2: het time out huis

Het idee

Het time out huis is een plek in de stad waar een klein aantal jongeren worden beveiligd. Voor deze plek is 24 uur per dag (lichte) begeleiding beschikbaar. De jongere komt bijvoorbeeld in het time out huis terecht wanneer het voor de maatschappelijke onrust (openbare orde) goed is wanneer hij even weg is uit zijn gebruikelijke omgeving. Afhankelijk van het gewenste beveiligingsniveau kan de jongere bijvoorbeeld overdag naar school, 's middags naar

huiswerkbegeleiding en 's avonds naar de sportschool. Anders gesteld, de gezonde onderdelen van het leefsysteem van de jongere functioneren zoveel mogelijk door.

Naast openbare orde en belang van het onderzoek kunnen er ook andere redenen zijn om de jongere in de time out huis te plaatsen, bijvoorbeeld als uit het onderzoek komt dat de gezinssituatie een gezonde ontwikkeling van de jongere in de weg staat. Daarnaast kan de jongere in de time out huis worden geplaatst wanneer dit bijdraagt aan het loskomen van andere criminogene factoren, zoals problematische vrije tijdsbesteding.

Toegevoegde waarde

De toegevoegde waarde van het time out huis ligt in de nabijheid. Anders dan bij een justitiële jeugdinrichting wordt de jongere niet volledig uit zijn omgeving gehaald, maar gaan de *gezonde* onderdelen van zijn leven zoveel mogelijk door.

In de professionele hulpverlening heeft deze nabijheid het voordeel dat de scheidslijn tussen straf (vastzitten in een time out huis) en zorg dunner wordt. De begeleiders van het time out huis kunnen makkelijker aansluiten bij de nulde lijn (bijvoorbeeld sport, school) en eerstelijnszorg voor deze jongere (bijvoorbeeld in casusoverleggen en sociale wijkteams).

Aanpak

Deze aanpak laat zich wellicht het beste omschrijven door enkele potentiële inwoners van het time out huis te bespreken.

27

Bijvoorbeeld:

Bilal keert na een langere opname in de landelijke justitiële jeugdinrichting terug naar zijn woonplaats. Uit onderzoek van de Raad voor de Kinderbescherming blijkt dat de gezinsomstandigheden een risico vormen voor een geslaagde terugkeer van Bilal in de maatschappij. 's Avonds en 's nachts verblijft hij daarom in het time out huis. Hij bouwt op school een nieuwe vriendenkring op en samen met zijn ouders is hij gestart met een gezinsaanpak waarin ook zijn jongere broertje (die al een eerste Halt-afdoening achter de rug heeft), is betrokken. Naarmate het beter gaat, verblijft hij vaker thuis.

Vincent is van het bed gelicht op verdenking van een zedenmisdrijf. De voorlopige hechtenis krijgt hij in het time out huis. Vincent krijgt een gebiedsverbod opgelegd voor de duur van het onderzoek en overdag gaat hij naar zijn stageplek, waar zijn direct leidinggevende op de hoogte is van de situatie. Na werktijd verblijft hij in het time out huis waar hij zijn tijd doorbrengt met koken, eten, gamen, tv-kijken en slapen. In een latere fase kan, als alles goed gaat, zijn bewegingsvrijheid uitgebreid worden, zodat hij ook weer naar de sportschool kan.

Stappen van idee naar praktijk

Van belang voor het time out huis is benoemen welke type (justitiële) jongeren in aanmerking komen voor het plaatsen in deze voorziening. Van het antwoord op deze vraag is immers afhankelijk welk niveau van zorg, beveiliging en behandeling aanwezig is in het huis zelf, of in de omgeving van het huis.

Vervolgens is de inbedding van het time out huis in twee omgevingen van belang: de professionele omgeving en de woonomgeving. Voor de professionele omgeving geldt dat in het time out huis twee (deels overlappende) professionele circuits samen komen, die van het Veiligheidshuis en het jeugdzorgcircuit, sinds de decentralisatie deels verbonden in sociale wijkteams. Voor de woonomgeving is van belang dat recht wordt gedaan aan de zorgen van de omwonenden. Hierbij is de rol van de gemeente (en met name de burgemeester als verantwoordelijke voor de openbare orde) van belang voor de kans van slagen van de time out huis.

Een logische eerste stap in de ontwikkeling van een time out huis lijkt een pilot in een grotere stad waar voldoende potentiële gebruikers van de time out huis aanwezig zijn.

6.3 Bouwsteen 3: De regionale pool

Het idee

Op verschillende avonden is geconstateerd dat verkokerd wordt gewerkt en ook de kennisfunctie over (delinquente) jeugd versnipperd is. In het kader van de decentralisaties is inmiddels veel georganiseerd op regionaal niveau, waar het gaat om 2^e lijnszorg voor jongeren.

Het idee is om aansluitend op dat niveau ‘een regionale pool’ te organiseren. In dit regionale platform worden deskundigheid en capaciteit samenhangend bij elkaar gebracht, zonder hiervoor een ingewikkelde nieuwe organisatie te realiseren. Betrokken partijen bij deze regionale pool zijn onder andere, JJI, Jeugd GGZ, Raad voor de Kinderbescherming, reclassering, Centra voor Jeugd en Gezin, Jeugdzorginstellingen.

28

Via deze regionale pools kan ook de landelijke expertise op het gebied van zwaardere jeugdzorg en specialistische diagnose van specifieke jongeren worden ontsloten. Tot slot maakt de regionale pool een flexibele inzet van beschikbare capaciteit mogelijk. Zo was er in 2014 een overcapaciteit in de JJI's, terwijl de zwaardere jeugdzorg op datzelfde moment te kampen had met wachtlijsten.

Toegevoegde waarde

Wanneer het lukt om deskundigheden, behandelmogelijkheden en (regionale) voorzieningen te poolen, is de kans veel groter dat de jongere op basis van de juiste kennis en diagnose de juist aanpak krijgt. Dat wil zeggen dat er beter kan worden ingespeeld op de verschillen in zorgbehoefte van de jongeren.

Een belangrijke toegevoegde waarde van deze integratievorm schuilt in de organisatie van flexibiliteit. Aangezien de pool uit verschillende financieringsstromen wordt bekostigd, veroorzaakt een verschuiving van bijvoorbeeld zwaardere jeugdzorg naar justitiële aanpak minder problemen dan wanneer de zorg per financieringsstroom is vormgegeven.

Aanpak

Van belang voor aanpak van de regionale pool is dat deze vooral de deskundigheid en behandel mogelijkheden van de jongeren samenbrengt en daarin flexibiliteit en samenhang organiseert. Dat is wezenlijk anders dan het samenbrengen van concrete fysieke voorzieningen voor de verschillende jongeren. Het kan immers zijn dat de integratie van fysieke voorzieningen een goede behandeling van de jongere in de weg staat. Oplossingsrichtingen zijn voorzieningen voor kwetsbare jeugd en voor jongeren met zware gedragsproblemen (antisociaal) op 'fietsafstand' van elkaar.

Tweede kenmerk van de aanpak is dat de regionale pool systematisch de discontinuïteit in de zorg voor de jongere opspoort en tegengaat. Voorbeelden van deze discontinuïteit zijn wanneer de jongere terugkeert in zijn normale gezinssituatie, het moment dat er een plek voor hem moet worden gevonden op een school, aan het einde van een opgelegde maatregel, terwijl de jongere nog steeds zorg nodig heeft.

Stappen van idee naar praktijk

De vormgeving van deze bouwsteen is bij uitstek gebaat bij een pilotachtige aanpak, waarbij intensief wordt geleerd van de praktijk. In de stappen van idee naar praktijk is de verbinding tussen buiten-binnen belangrijk. De jongere komt ergens vandaan en gaat weer ergens naar toe. Als in die stap 'geleurd' moet worden met de jongere en hij tussen de wal en het schip belandt, stagneert mogelijk de ontwikkeling van de jongere.

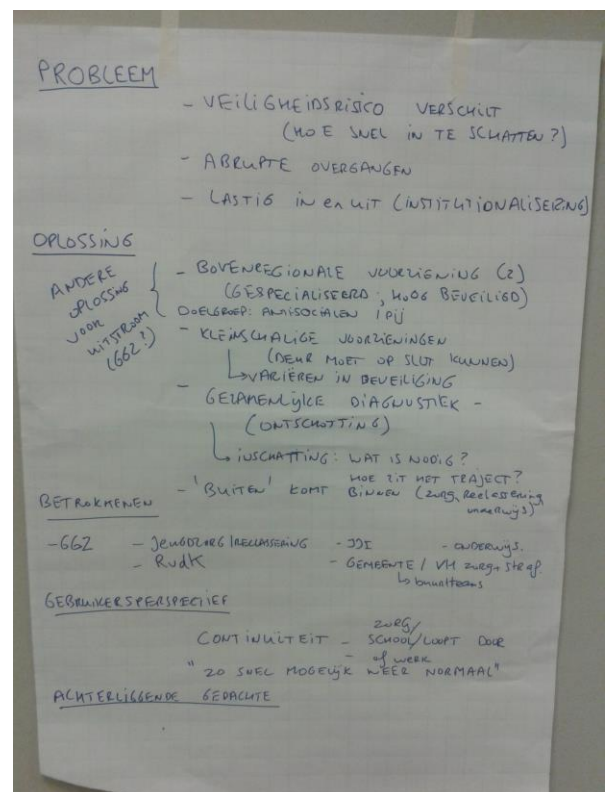
6.4 Bouwsteen 4: de landelijke voorziening

Het idee

Op één (of twee) plekken in het land zal een voorziening moeten komen die de jongere met de meest complexe problematiek en/of beveiligingsbehoefte onder haar hoede gaat nemen. Deze jongeren kennen de hoogste beveiligingsbehoefte - zij zijn een gevaar voor de maatschappij en mogelijk zichzelf - en de hoogste zorgbehoefte - alleen 'intensive care' kan hun ontwikkeling nog ten goede keren.

Toegevoegde waarde

Wanneer het lukt om de ontwikkeling van deze specifieke groep jongeren ten goede te keren, is er zowel voor die jongeren als voor de maatschappij veel gewonnen. Voor de maatschappij geldt dit zowel in termen van maatschappelijke kosten, zoals veiligheid als in concrete kosten. Immers, een jongere die volhardt in zijn ontwikkeling zal blijvend een bron van veiligheidsproblemen. Voor de jongere

zelf staat op het spel dat hij/zij (zoals het tijdens één van de avonden werd geformuleerd): 'zijn/haar hele leven over zijn schouder moet kijken'.

Naast deze maatschappelijke waarde heeft de landelijke voorziening in potentie ook een grote professionele waarde. Het zou een plek kunnen worden waar praktische vaardigheden en wetenschappelijke inzichten in de ontwikkeling van deze jongeren wordt ontwikkeld, getoetst en ontsloten.

Tot slot heeft de landelijke voorziening een systeemwaarde. Wanneer voor deze groep een specifieke voorziening wordt gerealiseerd (of in stand gehouden), kan de rest van het systeem beter functioneren.

Aanpak

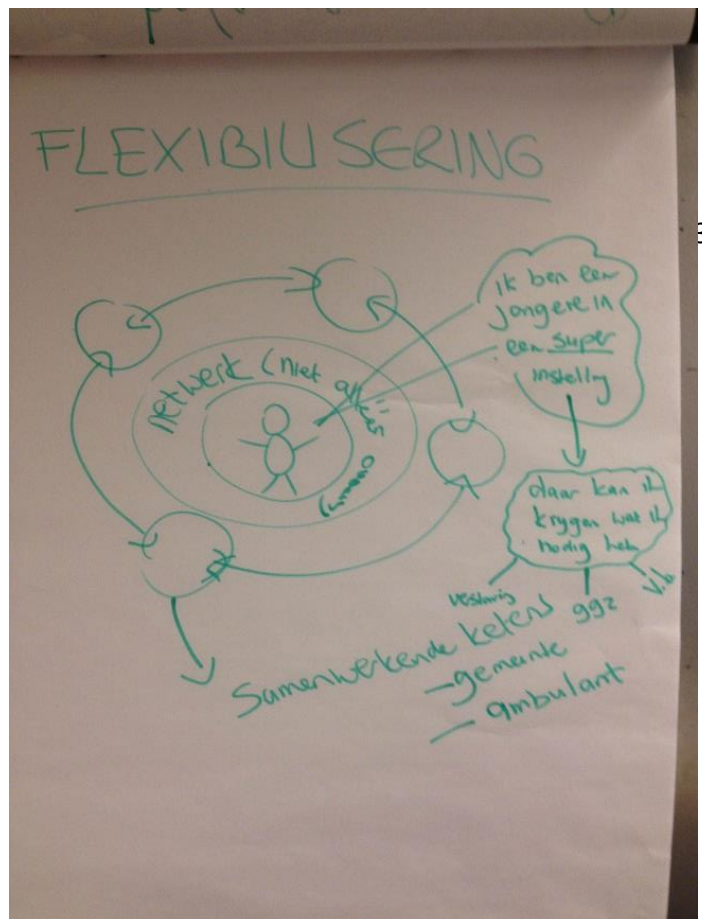
Voor de jongeren die terecht komen in deze landelijke voorziening geldt dat hiervoor altijd een veroordeling van de kinderrechter nodig is. Op basis van zowel onderzoek van gedrag en persoonlijkheid is voor deze jongeren vastgesteld dat zij een zeer hoog beveiligingsniveau behoeven.

De aanpak van deze jongeren zal waarschijnlijk voornamelijk een intensief individueel traject zijn, omdat veel van deze jongeren antisociaal gedrag vertonen. Groepsactiviteiten worden ingezet waar deze bijdragen aan de persoonlijke ontwikkeling van alle deelnemende jongeren.

Gedurende de aanpak wordt de relatie tussen de 'hoofd behandelaar' (zie onder ideeën) en de jongere in stand gehouden en gefaciliteerd door de instelling. Deze hoofd behandelaar is tijdens één van de avond ook wel de 'youth probation officer' genoemd om de doorzettingskracht van deze functionaris ten behoeve van een goede landing terug in de samenleving van deze jongere te typeren.

Stappen van idee naar praktijk

Tijdens de avonden is veel op hoofdlijnen gebrainstormd over de lokale en regionale voorziening. Minder 'en detail' is gesproken over 'de' landelijke voorziening. Er is wel gesproken over een 'superinstelling', waarbij vooral wordt bedoeld op de beschikbare specialisatie en de state of the art behandelmethode. Daarnaast is op verschillende plekken ingegaan op de kwaliteit van de verbindingen tussen de instelling en de buitenwereld. Wat nodig is om deze bouwsteen verder te helpen is een grondige doordenking van het

concept op basis van het profiel van de jongere in de landelijke voorziening. Wie zijn deze jongeren, wat weten wij over succesvolle behandeling van deze jongeren? Wie kunnen deze behandeling bieden? In welke omgeving moeten die jongeren buiten de instelling weer gedijen? Hoe kunnen zij daarop worden voorbereid? Hoe kan het zorg- en leefsysteem rond de jongere hierop worden geprepareerd? Hoe ziet het uitstroomtraject eruit van deze jongeren? Deze vragen vormen een eerste stap om vervolgens scherp te formuleren hoe die landelijke voorziening eruit zou moeten zien.

7 FUNCTIONEEL BOUWEN: DE BOUWSTENEN EN HET GEBOUW

Het risico van ‘bouwstenen’ is dat deze delen de aandacht afleiden van het geheel. Om die reden staan wij in deze paragraaf kort stil bij de samenhang tussen de bouwstenen en het gebouw.

De vier bouwstenen vormen gezamenlijk de dragers voor de gewenste verandering. Deze verandering is urgent omdat de huidige organisatie van vrijheidsbeneming niet houdbaar is, zij is noodzakelijk omdat de doelen van het jeugdstrafrecht gegeven de ontwikkeling van kennis en kunde beter kunnen worden bediend. De veranderingen zijn kansrijk omdat zij worden voorgesteld door de mensen met kennis en kunde die deze verandering in de praktijk handen en voeten kunnen geven.

Een belangrijke vraag om de samenhang in de aanpak te zien, is ‘wat als het lukt?’ In dat geval ligt het volgende in het verschiet:

- Als het lukt, neemt het aantal breuklijnen in de zorg voor de jongere af, zodat de ontwikkeling van de jongere minder wordt gestoord;
- Als het lukt, is de zelfredzaamheid van de jeugdige toegenomen;
- Als het lukt, is op een of meerdere leefgebieden stappen voorwaarts gezet;
- Als het lukt, is echt sprake van continuering van zorg;
- Als het lukt, hebben de professionals meer mogelijkheden om te doen wat noodzakelijk is om de ontwikkeling van de jongere in goede banen te leiden;
- Als het lukt, is de organisatie van de vrijheidsbeneming robuuster en flexibeler;
- Als het lukt, blijven de gezonde elementen van het leefsysteem van de jongere vaker functioneren gedurende de opgelegde maatregel;
- Als het lukt, neemt de tijd die de jongere af, zodat minder wordt gestoord;
- Als het lukt worden alle doelstellingen van vrijheidsbeneming beter gerealiseerd;
- Als het lukt, levert dat een belangrijke aan recidivevermindering en alle kosten die met recidive gemoeid zijn.

De bouwstenen zijn, mits goed ingezet, de eerste stappen om op doelgerichte wijze handen en voeten te geven aan een duurzame toekomst van de vrijheidsbeneming van justitiële jongeren.

BIJLAGE 1: REACTIES EN AANVULLINGEN VAN DEELNEMERS

Hierna volgen enkele reacties die we hebben gekregen op de rapportage.

Leefklimaat en onderwijs

Het is een mooi verslag met veel ideeën, wat ik echter nog mis is de kwaliteit van het leefklimaat op de leefgroep (invloed van sociotherapie) en de positie van onderwijs in dit geheel.

1. sociotherapie op de leefgroep is erop gericht om jongeren te leren weer 'normaal' met elkaar om te gaan en meer empathie te ontwikkelen. Het gaat dan met name om het leren omgaan met sociale probleemsituaties (zie bijgevoegd artikel). Hier is wel een positief leefklimaat de absolute voorwaarde. Uit het leefklimaatonderzoek komt naar voren dat met name onder de langgestraften veel wanhoop en depressie is: men verliest perspectief. en sluit zich af en verhard. Contactafname leidt tot recidive zo laat veel onderzoek zien. Concrete proeftuintjes binnen de muren zouden zich moeten richten op activatie en perspectief (voor de jongens: 'wonen wijf werk en wagen').
2. De rol van onderwijs is nog erg onderbelicht: uit Amerikaans onderzoek blijkt dat onderwijs de kansen op recidive met meer dan 50 % kan verminderen. Het vso-onderwijs binnen de muren sluit niet altijd aan op de behoeften van de jongeren. Het is vaak te cognitief (Nederlands, Engels, Wiskunde) en niet gericht op wat de jongens wel kunnen. Ook hier zou gemakkelijk en tegen niet al te grote kosten een omslag in kunnen worden gemaakt. Op basis van jarenlang leer-leefklimaatonderzoek binnen alle JJI's (correlatie .60) valt hierin verbetering te realiseren. Met een terugkoppeling aan medewerkers , docenten en jongeren maken we een link tussen onderwijs en de groep. Dat is heel erg noodzakelijk. Binnen de Jeugdzorg plus gaan medewerkers van de groep inmiddels ook mee naar de klas. Dat scheelt een hoop onrust en ellende, dit gaan ze nu in enkele JJI's ook uitproberen: continuïteit van zorg en onderwijs.

33

Aanvullingen om dit te doen slagen

Het lijkt of de kern: 1 centrale eenheid met hoog beveiligingsniveau en daarnaast lokale, kleine eenheden met semi-open regime breed ondersteund wordt. Ook de SVG (st. Verslavingsreclassering GGZ) is hier voorstander van.

- Willen we dit mogelijk maken dan moeten we aansluiten bij de transities die hebben plaatsgevonden, m.n de transitie Jeugd. Veel van wat in het ideeënverslag staat, zijn dezelfde zaken en kritiekpunten die genoemd zijn bij de transitie jeugd. M.a.w. niet opnieuw het wiel uitvinden en vooral ook leren van wat daar nu niet goed verloopt. (Dat is bv de toeleiding zorg).
- Zo merken we nu bij de transitie dat de aansluiting tussen het zorg en justitiedomein niet overal goed loopt. Maar er zijn o.m. de SAVE aanpak en de VERVE aanpak die dit proberen te borgen. Ik zie bv dat vanuit legitieme wens om te komen tot 1 contactpersoon voor de jongere, er rigoureus wordt gesneden in de zogenoemde overbodige regisseurs. De Hoofdbehandelaar - die de jongere vaak ook maar beperkt

kent - moet dan alles doen. Dat vergt nogal voor bv het OM, die immers altijd er op moet vertrouwen dat iemand toeziet op de uitvoering van bepaalde afspraken. Is deze hoofdbehandelaar dan ook deskundig t.a.v. justitieel toezicht en het volgen van de termijnen? Er zijn idd teveel regisseurs, maar die zijn er niet omdat ze dat leuk vinden maar omdat we (de politiek?) alles ook erg ingewikkeld hebben gemaakt en de werkelijkheid soms ook gewoon ingewikkeld is. Dus 1: meer kijken naar de achterliggende processen en mechanismen die veroorzaken dat er zoveel regisseurs nodig lijken. Dus 2: kijk wat er vanuit de transitie jeugd al is bedacht m.b.t. deze aansluiting.

- Er wordt in het verslag naar verhouding weinig gezegd over de Centrale eenheid. Zeker in de communicatie naar buiten moet deze prominenter worden genoemd, maar moet ook meer body krijgen. Zie hiervoor bv de laatste studie van prof I. Weijers over de verharde veelplegers. Er is zeker een groep die zich niet laat behandelen.
- Veroordelingen die een outcome karakter krijgen.... .. ook dit anders labelen en positioneren. Veel jongeren zullen hieraan niet mee willen werken. Het geeft een bepaalde eindeloosheid van de straf aan. En rechters gaan uit van proportionaliteit, als het is opgelegd blijft het een straf, ook al gaat het dan om scholing bv. Er moeten wel veel meer mogelijkheden komen voor nazorg, beschermd wonen, zacht dwang, beloningen bij meewerken aan begeleiden en scholen.
- Systeemaanpak en systemisch werken moet prominenter worden genoemd, ook hier: leren van transitie jeugd. Ook van de knelpunten die ze hier ontmoeten
- Ik mis vernieuwingen en ideeën die meer uitgaan van de mogelijkheden die er (nog) wel zijn bij de jongere en al te snel wordt de stap naar behandeling gemaakt. Bv. er kan van alles niet lekker sporen bij een jongere, maar misschien is hij of zij toch het meest geholpen met dat vrijwilligersbaantje of het kunnen doorgaan met het meespelen in zijn voetbalteam. Niet altijd doorschieten naar behandeling, behandeling. Maar als deze nodig is, moet deze er natuurlijk zijn.
- Genoemd door anderen en door mij: als we het hebben over jongeren hebben we het langzamerhand over 23 -, niet meer 18-. Zie ook het adolescentenstrafrecht.

34

Mooi, maar let vooral op LVB

Intussen heb ik jullie ideeën-verslag met veel belangstelling gelezen. Prachtig om de hele waaier aan expertise omgezet te zien in concrete suggesties! Bijzonder nuttig.

Overall zie ik veel herkenning van de problematiek in het jeugdstrafrecht. Vanuit mijn opgedane onderzoekservaring spreken veel onderdelen mij bijzonder aan; compact samengevat in het doel 'leg uitkomst op ivp een inspanning'. Waarbij de paragraaf bouwsteen financieringsstromen p.27 essentieel is.

Verder zie ik veel mooie ideeën zoals de pilot van een Time out huis in een grote stad dat een welkome aanvulling zal zijn.

Kortom, als dit rapport voor verbetering van het jeugdstrafrecht als uitgangspunt dient, dan is er hoop voor de toekomstige jeugdige justitiabele.

Overigens realiseer ik mij dat dit rapport vooral gaat over de vrijheidsbejegening in het

strafrecht en niet zozeer over de bejegening tijdens de strafprocedure. Een aspect dat binnen justitie zeker nog aandacht behoeft, zeker tav de LVB-groep. Maar wellicht is dit aspect hier nog een brug te ver.

Dit is een betere richting dan verdere proceduralisering

Met veel genoegen heb ik dit concept-verslag gelezen. Het geeft heel aardig de denkrichtingen weer voor de wijze waarop met vrijheidsbeneming van jeugdigen in de toekomst het beste kan worden omgegaan. Wat mij betreft bevat het de goede richting, zeker als ik het vergelijk met het Europees initiatief om steeds meer procedurele waarborgen te stapelen in de fase van het verhoor van jeugdigen, [zie bijgaand](#).²

² De 'click' verwijst naar: <http://www.europarl.europa.eu/news/nl/news-room/content/20150203IPR18511/html/Fair-trials-for-children-MEPs-amend-rules-to-establish-strong-EU-wide-standards>

BIJLAGE 2: OPZET VAN DE AVONDEN

Wat hebben we gedaan:

- met alle stakeholders
- en andere experts
- met alle beschikbare kennis en verbeeldingskracht
- *from scratch*
- een nieuwe schets maken voor de vrijheidsbeneming van delinquente jeugdigen

Hoe hebben wij dat gedaan:

- in zes sessies
- ruim honderd deelnemers
- open methodiek (Policy Design Studio)
- gericht op praktische oplossingen
- met een haalbaarheid/uitvoeringstoets (mei/juni 2015).

Wat we daarvoor hebben afgesproken:

- We maken hier bouwstenen, beslissingen komen later
- Chatham House Rule:
 - Wel de ideeën mogen de zaal verlaten, niet de identiteiten (geen personen citeren)
 - Je hoeft hier niet te spreken namens een achterban
 - Verslag is anoniem (ideeënverslag)

BIJLAGE 3: ACHTERGROND VAN DE DEELNEMERS AAN DE AVONDEN

De deelnemers spraken niet namens hun 'achterban', maar hun affiliaties geven wel een goed beeld van de diversiteit en de deskundigheden. Deelnemers zijn onder meer verbonden aan:

Advocatuur
Bureau voor Toegepast VeiligheidsOnderzoek
Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)
Defence for Children (DFC)
Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI)
FORCA (Forensisch Consortium Adolescenten)
Gecertificeerde instellingen (GI)
GGZ instellingen
Hogescholen (o.a. Leiden en Utrecht)
Jeugdzorg Nederland (JZNL)
Jeugdzorgplus instellingen
JJI veld
Jongeren en ouders/verzorgers
Kinderombudsman
Leden Coördinerend Beraad Jeugd (o.a. Politie en HALT naast andere hier genoemde organisaties)
Leden Topberaad Jeugd (o.a. Politie en Halt naast andere hier genoemde organisaties)
Ministerie van OCW
Ministerie van SZW
Ministerie van VenJ
Ministerie van VWS
Nederlands Studiecentrum voor Criminaliteit en Recht (NSCR)
Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP)
Openbaar Ministerie (OM)
Raad voor de Kinderbescherming (RvdK)
Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ)
Reclassering
Slachtofferhulp Nederland (SHN)
Veiligheidshuizen (VHH)
VNG en diverse gemeenten
Universiteiten (o.a. Amsterdam en Leiden)
Zittende Magistratuur (ZM)